

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ
ТВАРИНИЦТВА, СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА БІОТЕХНОЛОГІЇ
КАФЕДРА ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ НА ГІГІЄНИ

«ПОГОДЖЕНО»

Декан факультету ТВПІТСБ

Михайло ГИЛЬ

« 25 » 06 2026 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Дмитро БАБЕНКО

« 25 » 06 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУДОВА ВЕТЕРИНАРНО-САНИТАРНА ЕКСПЕРТИЗА

освітньо-професійна програма

«Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

для здобувачів другого (магістерського) рівня 6-го року

очної (денної) форми здобуття вищої освіти

на 2026-2027 навчальний рік

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань 21 «Ветеринарна медицина»

Освітня спеціальність 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Мова викладання – українська

Миколаїв
2026

Робоча програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 30.03.2021 р. (протокол №8), чинної згідно наказу по університету № 53-О від 18. 05. 2021 р.

Розробник програми: кандидат вет. наук, старший викладач В'ячеслав БРОДОВСЬКИЙ, Миколаївський національний аграрний університет.

Програма розглянута на засіданні кафедри ветеринарної медицини та гігієни МНАУ протокол № 14 від 18 червня 2026 року.

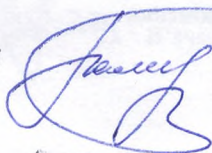
В.о завідувача кафедри
д-р с.-г. наук, професор

Михайло ГИЛЬ

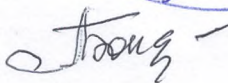
Схвалено науково-методичною комісією факультету технології виробництва і переробки продукції тваринництва, стандартизації та біотехнології Миколаївського національного аграрного університету
Протокол № 12 від 25 червня 2026 року.

Голова науково-методичної комісії
канд. с.-г.. наук, доцентка

Галина КАЛИНИЧЕНКО

Гарантка освітньої програми

Алла БОНДАР

1. АНОТАЦІЯ

За роки незалежності України судова експертиза стала одним із пріоритетів захисту прав і свобод громадян. Вона забезпечує правосуддя незалежною, неупередженою, кваліфікованою та об'єктивною інформацією, орієнтованою на максимальне використання досягнень науки й техніки. Відомо, що порушення ветеринарних правил стає причиною виникнення хвороб тварин заразної етіології, які наносять збитки тваринництву. Незадовільні умови утримання й годівлі тварин сприяють підвищенню їх відходу. Порушення умов карантину, купівлі-продажу тварин, неправильне їх використання з племінною та іншою метою, браконьєрство, жорстокість відносно тварин, а також порушення правил утилізації загинув тварин призводять до судових справ, під час розгляду яких для всебічного, об'єктивного, безпосередньо правильного вирішення проблеми виникає потреба в застосуванні спеціальних (ветеринарних) знань у сфері ветеринарної медицини.

SUMMARY

During the years of Ukraine's independence, forensic examination became one of the priorities of protecting the rights and freedoms of citizens. It provides justice with independent, unbiased, qualified and objective information, focused on the maximum use of the achievements of science and technology. It is known that the violation of veterinary rules causes animal diseases of infectious etiology, which cause damage to animal husbandry. Unsatisfactory conditions of keeping and feeding animals contribute to their increased departure. Violation of the conditions of quarantine, purchase and sale of animals, their improper use for breeding and other purposes, poaching, cruelty to animals, as well as violations of the rules for the disposal of dead animals lead to court cases, during the consideration of which for a comprehensive, objective, directly solving the problem, there is a need to apply special (veterinary) knowledge in the field of veterinary medicine.

2. Опис дисципліни

СУДОВА ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА

Галузь знань 21 - Ветеринарна медицина

Освітня спеціальність 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Ступінь вищої освіти - Магістр

Обов'язкова (вибіркова) компонента Вибіркова

Семестр 12

Кількість кредитів ECTS 4,0

Кількість модулів 2

Загальна кількість годин 120

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:

Лекції 28 / 0,93 кредит ECTS

Лабораторні заняття 28 / 0,93 кредит ECTS

Практичні заняття 14 / 0,44 кредит ECTS

Самостійна робота 50 / 1,7 кредит ECTS

Форма підсумкова контрольного заходу - залік

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти знань та широкого розуміння національного законодавства та нормативних актів, які регулюють безпечність і якість харчових продуктів, правових основ діяльності судово-ветеринарного експерта, а також набуття навичок щодо застосування окремих методів дослідження для виявлення фальсифікованих харчових продуктів.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: надання студентам необхідної сукупності знань щодо судової ветеринарно-санітарної експертизи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен здобути компетентності.

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, упровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3.** Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК6.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК8.** Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК9.** Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК10.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК11.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК12.** Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності спеціальності:

- ФК2.** Здатність застосовувати методики роботи з національними і міжнародними нормативно-правовими актами, науковими працями, методичними розробками, рекомендаціями, інструкціями тощо у професійній діяльності.
- ФК12.** Здатність здійснювати державний (внутрішній) ветеринарно-санітарний контроль на потужностях з виробництва та обігу санітарних заходів, застосовувати придатні методи відбору проб, поводження з ними та результатами їх випробувань (досліджень).
- ФК 17.** Здатність здійснювати судово-ветеринарну експертизу згідно з чинним законодавством.
- ФК 21.7** Здатність виконувати судову ветеринарно-санітарну експертизу.
- ФК 22.7** Здатність запроваджувати превентивні технології.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Володіти державною та іноземною (іноземними) мовами для можливості усного й письмового спілкування з фахівцями галузі та представниками інших професій і галузей з метою вирішення професійних завдань, для роботи з національними і міжнародними нормативно-правовими актами, науковими працями, методичними розробками, рекомендаціями, інструкціями тощо.

ПРН 2. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності, а також розуміти необхідність постійного підвищення рівня професійної кваліфікації.

ПРН 5. Володіти знаннями про хвороби тварин різної етіології та уміти застосовувати адекватні методи і методики клінічних та лабораторних досліджень для контролю стану здоров'я тварин різних класів і видів,

знати шляхи подальшого використання хворих тварин і продукції, одержаної від них, а також від тварин, підданих лікуванню, профілактичним чи іншим обробкам тощо.

ПРН 6. Знати органолептичні та інструментальні методи і методики дослідження харчових продуктів і кормів для визначення їх безпечності та якості.

ПРН 7. Уміти планувати і здійснювати контроль та проводити моніторинг виробництва, здійснювати контроль зберігання, переробки та реалізації харчових продуктів і кормів, кормових добавок, преміксів, побічних продуктів, ветеринарних препаратів, засобів ветеринарної медицини та оцінювати їх безпечність і якість.

ПРН 13. Володіти навичками та знаннями, необхідними для ведення ветеринарного обліку, оформлення звітної та іншої необхідної документації, уміти ідентифікувати та встановлювати відповідність харчових продуктів вимогам нормативно-правових актів та іншим відомостям, наведеним в інформації для споживача або у декларації виробника.

ПРН 14. Володіти методами контролю технологічних процесів первинної обробки субпродуктів, харчової крові, спеціальної сировини, здійснювати ветеринарно-санітарний контроль дотримання технологічних операцій з ендокринною, ферментною, кишковою, шкіряно-хутровою сировиною, м'ясом та іншими продуктами забою і готовими харчовими продуктами, здійснювати їх інспектування, наносити позначки придатності та визначати шляхи подальшого використання цієї продукції.

ПРН 15. Володіти методами контролю гігієнічних вимог діяльності різних потужностей, які проводять збір, обробку, знешкодження (знезараження), видалення, утилізацію та знищення побічних продуктів тваринництва підприємств (потужностей), об'єктів ветеринарної медицини, переробної промисловості тощо.

ПРН 16. Мати необхідні знання та уміння для здійснення судово-ветеринарної експертизи ЗГІДНО з чинним законодавством.

ПРН 17. Володіти методами контролю ефективності проведення санації різних потужностей з виробництва і переробки продуктів тваринництва відповідно до вимог національних і міжнародних нормативно-правових актів.

ПРН 18. Уміти проводити необхідні клінічні та лабораторні дослідження для загальної ветеринарної превенції на потужностях з виробництва і переробки продуктів тваринництва, здійснювати ветеринарно-санітарне оцінювання систем і способів утримання тварин, визначати безпечність кормів, кормових добавок тощо, а також для забезпечувати належний санітарний стан тваринницьких потужностей.

ПРН 19. Розуміти суть професії, знати підходи та методи оцінювання різних виробничих ситуацій, володіти абстрактним мисленням та вміти аналізувати можливий подальший перебіг цих ситуацій, уміти приймати обґрунтовані рішення, організовувати та здійснювати якісне виконання

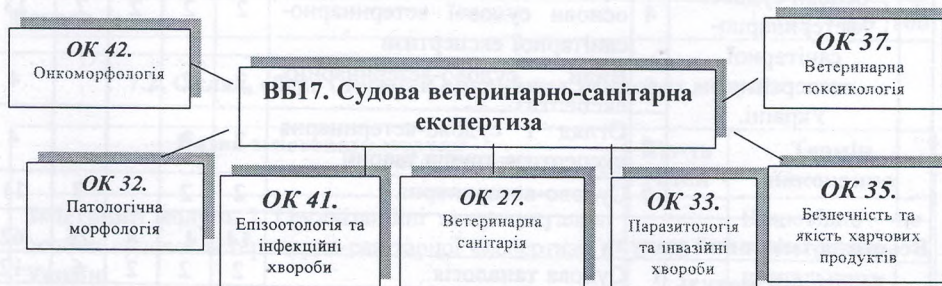
прийнятих рішень з дотриманням морально-етичних норм, правил і принципів біобезпеки та біоетики під час використання у професійній діяльності різних біологічних агентів з прагненням до збереження навколишнього середовища.

ПРН20.7 Виконувати судову ветеринарно-санітарну експертизу.

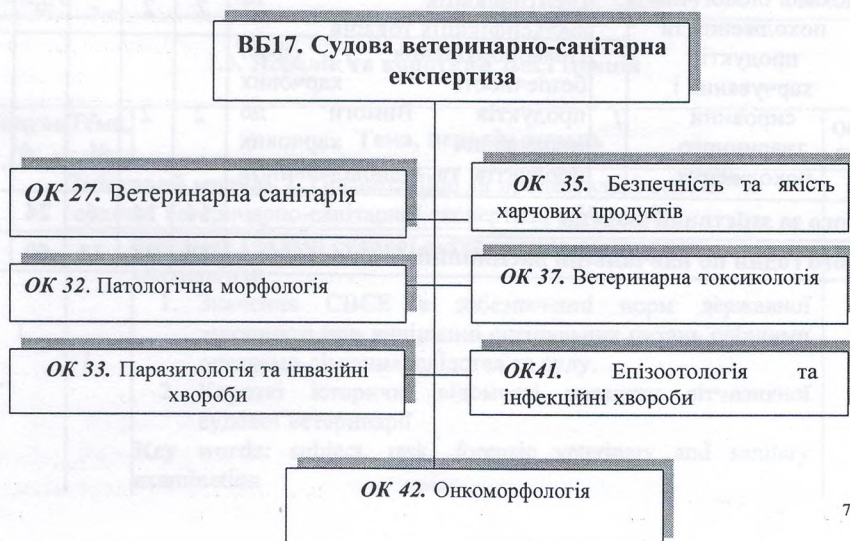
ПРН21.7 Запроваджувати превентивні технології.

ПРН21.10 Забезпечувати біобезпеку та біозахист на робочому місці за фахом.

4. Передумови для вивчення дисципліни

5. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін

6. Структурно-логічна схема навчальної дисципліни

Змістовий модуль		Теми		Обсяги годин				
№	назва	№	назва	ЛК	ЛЗ	ПЗ	СР	Разом
1	Змістовий модуль 1. Організаційні та процесуальні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи в Україні.	1	Предмет і задачі судової ветеринарно-санітарної експертизи	2	2	2		6
		2	Процесуальні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи	2	2	2	6	12
		3	Структура фіскальної системи України	2	2	2	6	12
		4	Процесуальні та організаційні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи	2	2	2	7	13
		5	Види судово-ветеринарних експертиз	2	2			4
		6	Огляд і судово-ветеринарна експертиза трупів тварин	2	2			4
		7	Судово-ветеринарна експертиза	2	2		7	11
Всього за змістовий модуль				14	14	8	26	62
2	Змістовий модуль 2. Судова ветеринарно-санітарна експертиза речових доказів біологічного походження та продуктів харчування і сировини тваринного походження.	1	Судова таналогія	2	2	2	6	12
		2	Класифікація смерті та її	2	2	2	6	12
		3	Судова токсикологія	2	2	2	-	6
		4	Експертиза речових доказів	2	2	-	6	10
		5	Знаки та сертифікати	2	2			4
		6	Ідентифікація та фальсифікація товарів	2	2	-	6	10
		7	Правопорушення у сфері безпечності харчових продуктів. Вимоги до маркування харчових продуктів та відповідальність	2	2	-		4
Всього за змістовий модуль				14	14	6	24	58
Всього годин по навчальній дисципліні				28	28	14	50	120

7. Зміст навчальної дисципліни

7.1. Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістового модуля	Кількість год. і кред.		
	год.	кре	%
Змістовий модуль 1. Організаційні та процесуальні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи в Україні.	62	2,1	52
Змістовний модуль 2. Судова ветеринарно-санітарна експертиза речових доказів біологічного походження та продуктів харчування і сировини тваринного походження.	58	1,9	48
Всього	120	4,0	100

7.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Назва змістового модуля	Кіл-ть годин	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Організаційні та процесуальні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи в Україні.	62	Відповідно до семестрового навчального
Змістовний модуль 2. Судова ветеринарно-санітарна експертиза речових доказів біологічного походження та продуктів харчування і сировини тваринного походження.	58	плану та графіку навчального процесу
Всього	120	X

7.3. Перелік та короткий зміст лекцій

Модуль №	Тема, №	Тема, перелік питань	Об'єм, годин
I		Змістовий модуль 1. Організаційні та процесуальні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи в Україні.	14
	1	Предмет і задачі судової ветеринарно-санітарної експертизи 1. Значення СВСЕ в забезпеченні норм державної законності при вирішенні спеціальних питань слідчими органами дізнання, слідства та суду. 2. Короткі історичні відомості розвитку вітчизняної судової ветеринарії Key words: subject, task, forensic veterinary and sanitary examination	2

2	Процесуальні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи 1. Процесуальні та організаційні основи. 2. Організація судово-експертної діяльності. Призначення експерта. 3. Права, обов'язки і відповідальність експерта. Key words: procedural and organizational foundations, organization, forensic activity, rights, duties, responsibility, expert	2
3	Структура фіскальної системи України 1. Класифікація структури ветеринарно-санітарної експертизи 2. Основні процеси судової ветеринарно-санітарної експертизи Key words: structure, fiscal system, veterinary and sanitary examination, basic processes	2
4	Процесуальні та організаційні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи. 1. Поняття судової ветеринарно-санітарної експертизи 2. Нормативно-правове забезпечення 3. Організація судової ветеринарно-санітарної експертизи 4. Процесуальний статус судового експерта 5. Об'єкти та методи судової ветеринарно-санітарної експертизи 6. Висновок судового експерта. Key words: forensic veterinary examination, investigation, experiment, court, civil cases	2
5	Види судово-ветеринарних експертиз Види судово-ветеринарних експертиз 1. Судово-ветеринарна експертиза в процесі попереднього слідства. 2. Судово-ветеринарна експертиза в процесі судового слідства і участь спеціалістів в слідчих оглядах. 3. Участь судового експерта в слідчих експериментах. 4. Експертиза в суді. 5. Експертиза за цивільними справами. Key words: judicial, tanology, veterinary autopsy, corpse, animals	2
6	Огляд і судово-ветеринарна експертиза трупів тварин Взяття патолого-анатомічного матеріалу для дослідження 1. Бактеріологічне дослідження	2

	2. Гістологічне дослідження 3. Хімічне дослідження Key words: pathological and anatomical material, research, bacteriological, histological, chemical	
7	Судово-ветеринарна документація 1. Висновок експерта 1.1. Загальні положення 1.2. Вступ 1.3. Дослідницька частина. 1.4. Заключна частина. 1.5. Заключення. 2. Акт розтину труп тварини. 2.1. Загальні положення. 2.2. Вступ. 2.3. Описова частина. 2.4. Заклучна частина. 2.5. Заключення. Key words: forensic veterinary documentation, opinion, expert, research part, act, autopsy, corpse	2
Змістовний модуль 2. Судова ветеринарно-санітарна експертиза речових доказів біологічного походження та продуктів харчування і сировини тваринного походження.		
1	Судова таналогія 1. Судова танатологія; 2. Особливості судово-ветеринарного розтину трупа тварини; Key words: classification, death, causes forensic examination, disease, death, animals	2
2	Класифікація смерті та її причин 1. Судова експертиза захворювань, загибелі тварин від впливу крайніх коливань температури, електротравм, блискавки; 2. Судова експертиза при раптовій смерті Key words: identification, falsification, goods, dairy products, meat products	2
3	Судова токсикологія 1. Шляхи надходження отрут в організм; 2. Судове встановлення отруєнь; 3. Судово-хімічне дослідження; 4. Клінічний прояв отруєнь; 5. Патолого-анатомічні зміни при отруєннях	2

	Key words: toxicology, poisons, body, poisoning, chemical research, pathological and anatomical changes	
4	Експертиза речових доказів 1. Процес експертизи. 2. Оформлення документів. Key words: examination, material evidence, document processing.	2
5	Знаки та сертифікати відповідності 1. Знаки відповідності товарів 2. Сертифікати відповідності Key words: signs, certificates, goods, certificates	2
6	Ідентифікація та фальсифікація товарів 1. Фальсифікація молочної продукції 2. Фальсифікація м'ясної продукції Key words: safety, food products, slaughter, examination of meat, sick, dead, animals.	2
7	Правопорушення у сфері безпечності харчових продуктів. Вимоги до маркування та відповідальність за порушення законодавства про харчові продукти. Порушення правил забою, нагляду за забоєм продовольчих тварин. Встановлення експертизи м'яса від хворих або загинувших тварин. Визначення видової належності м'яса. Відповідальність при проведенні профілактичних та оздоровчих заходів проти заразних захворювань Key words: responsibility, veterinary, complications, treatment, prevention, health measures, infectious diseases	2
Всього		28

7.4. Перелік та план лабораторних занять

	Назва змістового модуля/тема	Обсяг годин	Форма контролю
	Змістовий модуль 1. Організаційні та процесуальні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи в Україні.	14	
1	Предмет і задачі судової ветеринарно-санітарної експертизи. Визначення судової ветеринарно-санітарної експертизи (СВСЕ) та її структура	2	Захист лабораторної роботи
	Процесуальні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи Ознайомлення з нормативно-правовою базою законодавства України щодо судової експертизи; процесуальні документи, що регламентують	2	Захист лабораторної роботи

2	проведення ветеринарно-санітарної експертизи. Підстави призначення судової ветеринарно-санітарної експертизи, види експертиз; права та обов'язки експерта; об'єкти судової ветеринарно-санітарної експертизи. Порядок приймання та дослідження об'єктів правила відбору, пакування та транспортування зразків; забезпечення збереження речових доказів; оформлення супровідної документації. Аналіз процесуальних документів постанова (ухвала) про призначення експертизи; протокол огляду об'єктів; журнал реєстрації експертних досліджень. Експертиза та її структура. Висновок експерта		
3	Структура фіскальної системи України Основні процеси судової ветеринарно-санітарної експертизи. Поняття та призначення фіскальної системи. Основні складові фіскальної системи України. Податкова система України. Митна система України. Органи, що забезпечують реалізацію державної фіскальної політики. Основні нормативно-правові акти, що регулюють фіскальну систему.	2	Захист лабораторної роботи
4	Процесуальні та організаційні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи Ознайомлення з нормативно-правовою базою судової ветеринарно-санітарної експертизи: законодавство України; права, обов'язки та відповідальність судового експерта; принципи незалежності та об'єктивності експертизи. Вивчення процесу призначення судової ветеринарно-санітарної експертизи: підстави для проведення; постанова (ухвала) про призначення експертизи; питання, що ставляться перед експертом. Дослідження матеріалів судової справи: аналіз супровідних документів; оцінка об'єктів експертного дослідження; порядок приймання та реєстрації матеріалів	2	Захист лабораторної роботи
	Види судово-ветеринарних експертиз.		

5	Ознайомлення та характеристика основних видів судово-ветеринарних експертиз: експертиза живих тварин; експертиза трупів тварин; експертиза продукції тваринного походження; токсикологічна експертиза; гістологічна експертиза; бактеріологічна та вірусологічна експертизи; паразитологічна експертиза; молекулярно-генетична (ДНК) експертиза; комплексна та комісійна судово-ветеринарна експертизи. Судово-ветеринарна характеристика експертиз	2	Захист лабораторної роботи
6	Огляд і судово-ветеринарна експертиза трупів тварин. Взяття патолого-анатомічного матеріалу для дослідження Додаткові дослідження	2	Захист лабораторної роботи
7	Судово-ветеринарна документація Поняття судово-ветеринарної документації. Види судово-ветеринарних документів. Законодавчі вимоги до оформлення документації. Основні реквізити офіційних документів. Типові помилки під час оформлення експертних документів. Акт розтину трупа тварини	2	Захист лабораторної роботи
Змістовний модуль 2. Судова ветеринарно-санітарна експертиза речових доказів біологічного походження та продуктів харчування і сировини тваринного походження.		14	
1	Судова таналогія Посмертні зміни та їх судове значення	2	Захист лабораторної роботи
2	Класифікація смерті та її причин Класифікація та причин смерті	2	Захист лабораторної роботи
3	Судова токсикологія Отруєння та причини їх виникнення;	2	Захист лабораторної роботи
4	Експертиза речових доказів Процес експертизи.	2	Захист лабораторної роботи
5	Знаки та сертифікати відповідності Сертифікати відповідності	2	Захист лабораторної роботи
6	Ідентифікація та фальсифікація товарів Фальсифікація меду	2	Захист лабораторної роботи

7	Правопорушення у сфері безпеки харчових продуктів. Вимоги до маркування харчових продуктів та відповідальність за порушення законодавства про харчові продукти. Визначення фальсифікування харчових продуктів Судова відповідальність ветеринарних спеціалістів Відповідальність за зловживання службовим становищем	2	Захист лабораторної роботи
Всього		28	

7.5. Перелік та план практичних занять

Назва змістового модуля/тема		Обсяг годин
Змістовий модуль 1. Організаційні та процесуальні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи в Україні.		8
Предмет і задачі судової ветеринарно-санітарної експертизи. Визначення м'яса різних видів диких тварин та промислових тварин		Захист практичної роботи
1. 1. Визначення м'яса різних видів тварин за зовнішніми ознаками, анатомічною будовою кісток та внутрішніх органів, температурою топлення жиру, якісною реакцією на глікоген, реакцією преципітації. 2. Проведення дослідів дати висновок про видову належність м'яса і оформити це актом	2	
Процесуальні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи. Ознайомлення з нормативно-правовою базою Законодавство України, що регламентує проведення судової експертизи. Права, обов'язки та відповідальність судового експерта.		Захист практичної роботи
2. Порядок призначення судової ветеринарно-санітарної експертизи Підстави для проведення експертизи. Процесуальні документи (ухвала суду, постанова слідчого, прокурора). Об'єкти та матеріали дослідження Правила приймання, реєстрації та зберігання речових доказів. Забезпечення цілісності об'єктів дослідження. Практичне виконання експертного дослідження Аналіз наданих матеріалів справи.	2	

	Вибір методів ветеринарно-санітарного дослідження. Документування результатів. Оформлення висновку судового експерта Структура та зміст експертного висновку.		
3	Структура фіскальної системи України Судово-ветеринарна експертиза при фальсифікації категорій і вгодованості туш. 1. Яловичина 1 категорії та 2 категорії 2. Телятина 1 категорії (молочна) та 2 категорії. 3. Свинина 1 категорії (беконна), 2 категорії (м'ясна), 3 категорії (жирна), 4 категорії (для промперебору), 5 категорії (м'ясо поросят). 4. Судова ветеринарно-санітарна оцінка м'яса	2	Захист практичної роботи
4	Процесуальні та організаційні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи Судово-ветеринарна експертиза при фальсифікації статі і віку тварин Визначення статті. Визначення віку. Судово-ветеринарна експертиза при фальсифікації сортів м'яса; 1. Класифікація мяса за сортами 2. Дослідження дрібноздрібненого м'яса	2	Захист практичної роботи
	Змістовний модуль 2. Судова ветеринарно-санітарна експертиза речових доказів біологічного походження та продуктів харчування і сировини тваринного походження.	6	
1	Судова таналогія. Судово-ветеринарна експертиза при фальсифікації клейміння і маркування м'яса 1. Загальні положення клейміння і маркування м'яса 2. Порядок нанесення клейм:	2	Захист практичної роботи
2	Класифікація смерті та її причини Судово-ветеринарна експертиза при фальсифікації м'яса вимушеного забою тварин 1. Лабораторні дослідження м'яса та м'ясних продуктів 2. Мікробіологічні дослідження продуктів забою, одержаних від хворих і підозрюваних у захворюванні тварин	2	Захист практичної роботи
3	Судова токсикологія. Судово-ветеринарна експертиза при фальсифікації м'яса хворих, вбитих в агональному стані і павших тваринних 1. Патологоанатомічне та органолептичне дослідження 2. Колориметричний метод визначення ступеня знекровлення туш	2	Захист практичної роботи
		14	

Всього		
--------	--	--

7.6. Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

Назва змістового модуля/тема	Обсяг годин	Форма контролю
Змістовий модуль 1. Організаційні та процесуальні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи в Україні.	26	X
Процесуальні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи. Експертиза при захворюванні і смерті тварин внаслідок порушення умов годівлі, утримання і експлуатації	6	Презентація
Структура фіскальної системи України Експертиза при голодуванні, перегодовуванні та згодовуванні недоброякісних кормів	6	Презентація
Процесуальні та організаційні основи судової ветеринарно-санітарної експертизи Експертиза при захворюванні або загибелі тварин, викликаних неправильною експлуатацією	7	Презентація
Судово-ветеринарна документація Експертиза при захворюванні і падежу тварин внаслідок порушення зоогігієнічних умов утримання	7	Презентація
Змістовний модуль 2. Судова ветеринарно-санітарна експертиза речових доказів біологічного походження та продуктів харчування і сировини тваринного походження.	24	X
Судова таналогія. Харчові добавки, що дозволяються до використання в харчових продуктах	6	Презентація
Класифікація смерті та її причини. Маркування фасованих харчових продуктів	6	Презентація
Експертиза речових доказів. Торгівля на ринках продовольчими товарами	6	Презентація
Ідентифікація та фальсифікація товарів. Термін придатності продовольчих товарів	6	Презентація

7.7 Питання для поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Питання для поточного контролю знань

Змістовний модуль 1

1. Визначення та функції судової ветеринарної медицини.
2. Особливості судово-експертної діяльності.

3. Судові експертизи та експертні дослідження.
4. Ознаки судової ветеринарної експертизи.
5. Об'єкти, суб'єкти та завдання судової ветеринарної експертизи.
6. Методи судово-ветеринарних досліджень.
7. Правові основи судової ветеринарної експертизи.
8. Процесуальні функції фахівця і експерта судової ветеринарії.
9. Права та обов'язки судово-ветеринарного експерта.
10. Відвід судово-ветеринарного експерта.
11. Кримінальні відповідальність судово-ветеринарного експерта.
12. Адміністративна та дисциплінарна відповідальність судово-ветеринарного експерта.
13. Класифікація судових експертиз.
14. Структура та загальна характеристика судової системи України.
15. Порядок призначення судово-ветеринарної експертизи.
16. Оформлення матеріалів судово-ветеринарної експертизи.
17. Правове регулювання проведення експертизи, участі експерта та спеціаліста у процесуальній дії під час кримінального провадження.
18. Особливості судово-експертної діяльності.
19. Висновок судово-ветеринарного експерта та спеціаліста, їх особливості.
20. Вимоги до висновку судово-ветеринарного експерта.
21. Експертні помилки: види, попередження їх виникнення.
22. Фінансування судово-ветеринарних експертиз.
23. Правове регулювання безпечності та якості харчових продуктів.
24. Проведення у справах про порушення законодавства в сфері безпечності харчових продуктів.
25. Права та відповідальність операторів ринку за порушення законодавства в сфері безпечності харчових продуктів.
26. Класифікація судових експертиз.
27. Судова біологічна експертиза.
28. Судово-ветеринарна експертиза.
29. Товарознавча експертиза.
30. Порядок проведення та завдання товарознавчої експертизи.
31. Організаційні засади, завдання та порядок діяльності Центральної експертно кваліфікаційної комісії при Міністерстві юстиції України та судових експертів.
32. Порядок підготовки та стажування фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта.
33. Проведення атестації з метою присвоєння та підтвердження кваліфікації судового експерта в ЦЕКК.
34. Порядок видачі свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта, його дубліката, переоформлення та анулювання свідоцтва.
35. Порядок розгляду питань дисциплінарної відповідальності судових експертів.
36. Міжнародне співробітництво в галузі судової експертизи.
37. Об'єкти товарознавчої експертизи харчових продуктів.

38. Визначення і характеристика: харчовий продукт, харчовий продукт для спеціального дієтичного споживання, функціональний харчовий продукт, харчова добавка, дієтична добавка.
39. Методи товарознавчої експертизи харчових продуктів.
40. Ідентифікація якості харчових продуктів.
41. Основні положення при вилученні об'єктів дослідження товарознавчої експертизи харчових продуктів.
42. Простежуваність: визначення, мотиви, складові, особливості.
43. Вимоги щодо запровадження простежуваності у сфері безпечності харчових продуктів, встановлені на міжнародному рівні, законодавстві ЄС, українському законодавстві та міжнародних і приватних стандартах.
44. Партія товару: визначення, особливості маркування.
45. Система електронного обліку товарів.
46. Внутрішня та зовнішня простежуваність.
47. Особливості системи простежуваності відповідно до виду діяльності оператора ринку.
48. Злочин: поняття, ознаки, види.
49. Кримінальні правопорушення у сфері ветеринарної медицини.
50. Власне фахові правопорушення у сфері ветеринарної медицини.
51. Правовий статус державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду.
52. Відповідальність операторів ринку за порушення законодавства про якість та безпечність харчових продуктів
53. Правове регулювання поводження з неякісною та небезпечною продукцією.
54. Законодавство України щодо надання споживачам інформації про харчові продукти.
55. Загальні вимоги до інформації про харчові продукти та обов'язки операторів ринку харчових продуктів.
56. Обов'язкова інформація про харчові продукти.
57. Державний контроль та відповідальність операторів ринку харчових продуктів.

Змістовний модуль 2

1. Ідентифікація товарів і послуг: поняття і види.
2. Кваліметрична ідентифікація товарів.
3. Критерії та засоби ідентифікації товарів.
4. Фальсифікація товарів: поняття.
5. Види фальсифікації товарів.
6. Правове запобігання фальсифікації товарів.
7. Харчові замінники: визначення, види, вплив на якість, харчову цінність та технологічні властивості продукції.
8. Методи визначення фальсифікації молока.
9. Визначення і характеристики: натуральне молоко, молочний продукт, фальсифікація молока.
10. Органолептичні та фізико-хімічні показники натурального молока.

11. Якісна фальсифікація молока.
12. Кількісна фальсифікація молока.
13. Контроль фальсифікації молока.
14. Визначення наявності фосфатів в молоці.
15. Визначення наявності мила в молоці.
16. Визначення нітратів і нітритів в молоці.
17. Визначення фальсифікації молока водою.
18. Визначення фальсифікації молока знежиреним молоком.
19. Визначення фальсифікації молока біополімерами рослинного походження (крохмаль, картопляний відвар, борошно).
20. Визначення фальсифікації молока крейдою, вапном, гіпсом.
21. Визначення фальсифікації молока саліциловою, борною кислотою.
22. Визначення домішок аномального молока.
23. Визначення наявності рослинних жирів у заготівельному коров'ячому молоці.
24. Джерела потрапляння та організації, що встановлюють гранично-допустимі рівні антибіотиків у молоці.
25. Сучасні методи визначення наявності антибіотиків в молоці.
26. Ферментативні експрес-тести для визначення антибіотиків Р-лактамною групи.
27. Хроматографічні тести та методи визначення антибіотиків.
28. Мікробіологічні тести та методи визначення антибіотиків в молоці.
29. М'ясні напівфабрикати: визначення та значення в харчуванні людини.
30. Класифікація м'ясних напівфабрикатів.
31. Технологічна схема виробництва м'ясних напівфабрикатів.
32. Посічені напівфабрикати: основні види, характеристика.
33. Маркування м'ясних напівфабрикатів.
34. Основні критерії ідентифікації м'яса тварин.
35. Асортиментна фальсифікація м'яса тварин.
36. Кваліметрична фальсифікація м'яса тварин.
37. Заборонені добавки / залишки речовин в м'ясі тварин.
38. Види та методи виявлення фальсифікації ковбас та інших м'ясних продуктів.
39. Види та методи виявлення фальсифікації ковбас та інших м'ясних консервів.
40. Допустимі та недопустимі дефекти м'ясних напівфабрикатів.
41. Правопорушення: поняття, загальні ознаки.
42. Заподіяння шкоди: види, характеристика.
43. Склад правопорушення.
44. Види правопорушень з необережності та за ступенем суспільної небезпечності.
45. Види юридичної відповідальності.
46. Визначення і характер заходів державного примусу.
47. Ознаки, мета і функції юридичної відповідальності.
48. Кримінальна відповідальність: основні ознаки, види покарань.
49. Адміністративна відповідальність: основні ознаки, види покарань.
50. Цивільно-правова та дисциплінарна відповідальність.

51. Підстави для звільнення від юридичної відповідальності та ті, що виключають її.
52. Адміністративне правопорушення: види, ознаки, покарання.
53. Класифікація адміністративних правопорушень у сфері ветеринарної медицини.

Перелік питань для підсумкового контролю знань

1. Визначення та функції судової ветеринарної медицини.
2. Особливості судово-експертної діяльності.
3. Судові експертизи та експертні дослідження.
4. Ознаки судової ветеринарної експертизи.
5. Об'єкти, суб'єкти та завдання судової ветеринарної експертизи.
6. Методи судово-ветеринарних досліджень.
7. Правові основи судової ветеринарної експертизи.
8. Процесуальні функції фахівця і експерта судової ветеринарії.
9. Права та обов'язки судово-ветеринарного експерта.
10. Відвід судово-ветеринарного експерта.
11. Кримінальна відповідальність судово-ветеринарного експерта.
12. Адміністративна та дисциплінарна відповідальність судово-ветеринарного експерта.
13. Класифікація судових експертиз.
14. Структура та загальна характеристика судової системи України.
15. Порядок призначення судово-ветеринарної експертизи.
16. Оформлення матеріалів судово-ветеринарної експертизи.
17. Правове регулювання проведення експертизи, участі експерта та спеціаліста у процесуальній дії під час кримінального провадження.
18. Особливості судово-експертної діяльності.
19. Висновок судово-ветеринарного експерта та спеціаліста, їх особливості.
20. Вимоги до висновку судово-ветеринарного експерта.
21. Експертні помилки: види, попередження їх виникнення.
22. Фінансування судово-ветеринарних експертиз.
23. Правове регулювання безпечності та якості харчових продуктів.
24. Провадження у справах про порушення законодавства в сфері безпечності харчових продуктів.
25. Права та відповідальність операторів ринку за порушення законодавства в сфері безпечності харчових продуктів.
26. Класифікація судових експертиз.
27. Судова біологічна експертиза.
28. Судово-ветеринарна експертиза.
29. Товарознавча експертиза.
30. Порядок проведення та завдання товарознавчої експертизи.
31. Організаційні засади, завдання та порядок діяльності Центральної експертно кваліфікаційної комісії при Міністерстві юстиції України та судових експертів.
32. Порядок підготовки та стажування фахівців, які мають намір

- отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта.
33. Проведення атестації з метою присвоєння та підтвердження кваліфікації судового експерта в ЦЕKK.
 34. Порядок видачі свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта, його дубліката, переоформлення та анулювання свідоцтва.
 35. Порядок розгляду питань дисциплінарної відповідальності судових експертів.
 36. Міжнародне співробітництво в галузі судової експертизи.
 37. Об'єкти товарознавчої експертизи харчових продуктів.
 38. Визначення і характеристика: харчовий продукт, харчовий продукт для спеціального дієтичного споживання, функціональний харчовий продукт, харчова добавка, дієтична добавка.
 39. Методи товарознавчої експертизи харчових продуктів.
 40. Ідентифікація якості харчових продуктів.
 41. Основні положення при вилученні об'єктів дослідження товарознавчої експертизи харчових продуктів.
 42. Простежуваність: визначення, мотиви, складові, особливості.
 43. Вимоги щодо запровадження простежуваності у сфері безпеки харчових продуктів, встановлені на міжнародному рівні, законодавстві ЄС, українському законодавстві та міжнародних і приватних стандартах.
 44. Партія товару: визначення, особливості маркування.
 45. Система електронного обліку товарів.
 46. Внутрішня та зовнішня простежуваність.
 47. Особливості системи простежуваності відповідно до виду діяльності оператора ринку.
 48. Ідентифікація товарів і послуг: поняття і види.
 49. Кваліметрична ідентифікація товарів.
 50. Критерії та засоби ідентифікації товарів.
 51. Фальсифікація товарів: поняття.
 52. Види фальсифікації товарів.
 53. Правове запобігання фальсифікації товарів.
 54. Харчові замінники: визначення, види, вплив на якість, харчову цінність та технологічні властивості продукції.
 55. Методи визначення фальсифікації молока.
 56. Визначення і характеристики: натуральне молоко, молочний продукт, фальсифікація молока.
 57. Органолептичні та фізико-хімічні показники натурального молока.
 58. Якісна фальсифікація молока.
 59. Кількісна фальсифікація молока.
 60. Контроль фальсифікації молока.
 61. Визначення наявності фосфатів в молоці.
 62. Визначення наявності мила в молоці.
 63. Визначення нітратів і нітритів в молоці.
 64. Визначення фальсифікації молока водою.
 65. Визначення фальсифікації молока знежиреним молоком.

66. Визначення фальсифікації молока біополімерами рослинного походження (крохмаль, картопляний відвар, борошно).
67. Визначення фальсифікації молока крейдою, вапном, гіпсом.
68. Визначення фальсифікації молока саліциловою, борною кислотою.
69. Визначення домішок аномального молока.
70. Визначення наявності рослинних жирів у заготівельному коров'ячому молоці.
71. Джерела потрапляння та організації, що встановлюють гранично-допустимі рівні антибіотиків у молоці.
72. Сучасні методи визначення наявності антибіотиків в молоці.
73. Ферментативні експрес-тести для визначення антибіотиків Р-лактамної групи.
74. Хроматографічні тести та методи визначення антибіотиків.
75. Мікробіологічні тести та методи визначення антибіотиків в молоці.
76. М'ясні напівфабрикати: визначення та значення в харчуванні людини.
77. Класифікація м'ясних напівфабрикатів.
78. Технологічна схема виробництва м'ясних напівфабрикатів.
79. Посічені напівфабрикати: основні види, характеристика.
80. Маркування м'ясних напівфабрикатів.
81. Основні критерії ідентифікації м'яса тварин.
83. Асортиментна фальсифікація м'яса тварин.
84. Кваліметрична фальсифікація м'яса тварин.
85. Заборонені добавки / залишки речовин в м'ясі тварин.
86. Види та методи виявлення фальсифікації ковбас та інших м'ясних продуктів.
87. Види та методи виявлення фальсифікації ковбас та інших м'ясних консервів.
88. Допустимі та недопустимі дефекти м'ясних напівфабрикатів.
89. Правопорушення: поняття, загальні ознаки.
90. Заподіяння шкоди: види, характеристика.
91. Склад правопорушення.
92. Види правопорушень з необережності та за ступенем суспільної небезпечності.
93. Види юридичної відповідальності.
94. Визначення і характер заходів державного примусу.
95. Ознаки, мета і функції юридичної відповідальності.
96. Кримінальна відповідальність: основні ознаки, види покарань.
97. Адміністративна відповідальність: основні ознаки, види покарань.
98. Цивільно-правова та дисциплінарна відповідальність.
99. Підстави для звільнення від юридичної відповідальності та ті, що виключають її.
100. Адміністративне правопорушення: види, ознаки, покарання.
101. Класифікація адміністративних правопорушень у сфері ветеринарної медицини.
102. Злочин: поняття, ознаки, види.

103. Кримінальні правопорушення у сфері ветеринарної медицини.
104. Власне фахові правопорушення у сфері ветеринарної медицини.
105. Правовий статус державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду.
106. Відповідальність операторів ринку за порушення законодавства про якість та безпечність харчових продуктів
107. Правове регулювання поводження з неякісною та небезпечною продукцією.
108. Законодавство України щодо надання споживачам інформації про харчові продукти.
109. Загальні вимоги до інформації про харчові продукти та обов'язки операторів ринку харчових продуктів.
110. Обов'язкова інформація про харчові продукти.
111. Державний контроль та відповідальність операторів ринку харчових продуктів.

8. Форма підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчання та рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

Контроль знань дисципліни для здобувачів вищої освіти здійснюється виконанням контрольних робіт, тестів, підготовці рефератів, підготовці презентації, опитування, наукова робота. Здобувачі вищої освіти, які пропустили лекції, лабораторно-практичні заняття відпрацьовують їх згідно графіка. За всі контрольні заходи з дисципліни протягом семестру здобувачі вищої освіти можуть отримати від 60 до 100 балів. Здобувачі вищої освіти, які отримали за всі контрольні заходи 60 і більше балів одержують залік.

Рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
		max	min	max	min
1 модуль					
Контрольна робота	2	12,5	7,5	25	15
Тестування	1	12,5	7,5	12,5	7,5
Підготовка реферату	1	12,5	7,5	12,5	7,5
2 модуль					
Контрольна робота	2	10,0	7,5	20	15
Підготовка презентації	1	10,0	5,0	10,0	5,0
Опитування	1	10,0	5,0	10,0	5,0
Наукова робота	1	10,0	5,0	10,0	5,0
Всього за семестр				100	60
*Оцінки FX та F у залікову книжку здобувача вищої освіти не виставляється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у МНАУ					

Підсумковий контроль знань здійснюється шляхом складання заліку в усній формі.

Критерії оцінки відповідей на питання, що виносяться на залік, наступні:

- «зараховано» – здобувач вищої освіти дав правильні і вичерпні відповіді на поставлені теоретичні питання;
- «не зараховано» – здобувач вищої освіти дав неправильні відповіді, в яких він продемонстрував значні прогалини у знаннях з основного програмного матеріалу дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання - залік

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	зараховано
82 - 89	B	
75 - 81	C	
64 - 74	D	
60 - 63	E	
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

В навчальному процесі для проведення занять з дисципліни «Судова ветеринарно-санітарна експертиза» для здобувачів вищої освіти VI курсу використовуються ауд. № 224, лекційна аудиторія 202, навчальний корпус № 1, вул. Карпенка, 73

Ауд. 202.

Мультимедійне обладнання:

- екран проекційний напольний Rediea POP — 1 шт.
- проектор Acer X 1110-1 шт.
- ноутбук Lenovo IdeaPad G555-3G-1 (59-034054) - 1 шт.

Прикладне програмне забезпечення:

- Корпоративне ліцензування «Volume Licensing»,
- Parent program: OPEN 93947897ZZE1608,
- Software Assurance (SA) №63986644, 63986649, 63986652:
- MS Excel;
- MS Word;

- Google Chrome;
- Mozilla Firefox Доступ до мережі Internet.
- Ауд. 224

Спеціальне технічне обладнання:

- Мікроскоп монокулярний Біолам «Biolam» - 2 шт.
- Мікроскоп бінокулярний БМ-51-2 - 2 шт.
- Термостат ТС 80 М-2 - 1 шт.;
- Термобаня – 1 шт.;
- Ваги торсионні ВТ – 500 - 1 шт.;
- Ваги ВАР – 200 – 1 шт.;
- Сушильна шафа «ADIMEX»-1 шт.;
- Гомогенізатор «MPW-302» -1 шт.;
- Електронагрівач «ММ-2А» -1 шт.;
- Центрифуга лабораторна LC-425 -1 шт.;
- Лупа «BYR» -1 шт.;
- Шафа лабораторна з витяжною – 1 шт.;
- Шафа для наочних посібників з скляними дверцями — 3 шт.;
- Шафа навісна для лабораторного обладнання – 6 шт.;
- Жалюзі вертикальні 11,73 кв. м — 1 шт.;
- Стіл лабораторний — 6 шт.;
- Столик лабораторний з краном та мийкою - 6 шт.;
- Стільці -12 шт.;
- Стіл для викладача — 1 шт.;
- Стілець для викладача - 1 шт.;
- Дошка для крейди темно-коричневого кольору - 1 шт.;
- *Лабораторний посуд;*
- Штатив для пробірок – 2 шт.;
- Штатив для колб – 2 шт.;
- Пробірко тримач – 1 шт.;
- Колби – 20 шт.;
- Мірний циліндр на 500 мл – 2шт.;
- Стакани мірні – 20 шт.;
- Ножиці ізогнуті – 1 шт.;
- Лійки, пробірки, скляні палочки, колби, крапельниці, спиртівка, ступка, піпетки, дозатор механічні 2мл – 1 шт, дозатор механічний 10 мл -1 шт.

10. Перелік рекомендованих літературних джерел та законодавчо-нормативних актів

10.1 Базова література

1. Судово-ветеринарна експертиза. Навчальний посібник / Г.А. Зон. Суми: Видавничо виробниче підприємство "Мрія-1", 2002.258 с.
2. Ветеринарне правознавство України: Підручник / І.В. Яценко, В.В. Кам'янський, М.М. Бондарський, І.А. Бібен, Н.М. Богатко, Г.А. Фотіна, В.Я. Бінкевич, В.В. Зажарський. - Харків: "Діса плюс", 2015. 392 с.
3. Яценко І.В., Скрипка М.В., Сердюков Я.К. Організаційні та процесуальні основи судово-ветеринарної експертизи в Україні: Навчальний посібник. Харків, 2015. 111 с.
4. Скрипка М. В., Яценко І. В., Панікар І. І. Основи судово-ветеринарної

10.2 Допоміжна література

1. Практикум з ветеринарно-санітарної експертизи з основами технології та стандартизації харчових продуктів / О.М. Якубчак, Л. В. Олійник, С. Д. Мельничук, В.В. Власенко, М.В. Козак, А.І. Тютюн, Т.В. Таран, С.В. Мідик, А.І. Кобиш, В.А. Котелевич, М.А. Галабурда. За заг.ред. О.М. Якубчак. Київ, «Компанія «Біопром»», 2012. 256 с.
2. Фальсифікація молока. Методи визначення. Практичні рекомендації: навч. посіб. / За заг. ред. О.П. Чагаровського. К.: НУХТ, 2017. 119 с.
3. Практикум з ветеринарно-санітарної експертизи з основами технології та стандартизації м'яса і м'ясних продуктів / О.М. Якубчак, М.В. Козак, В. В. Власенко, Л. В. Олійник, В.О. Загребельний, Т.В. Таран, Л.В. Адаменко, М.А. Галабурда, Р.І. Білик. За заг.ред. О.М. Якубчак. Київ: «Компанія «Біопром»», 2012. 168 с.
4. Якубчак О.М., Хоменко В.І., Мельничук С.Д. та ін. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва: [підручник] / О.М. Якубчак, Хоменко В.І., Мельничук С.Д. Київ., 2005. 799с.

10.3 Законодавчо-нормативні акти

1. Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин : Закон України № 2042-VIII від 18.05.2017 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text>
2. Про захист прав споживачів: Закон України / Верховна Рада України. Офіц. вид. К., 2005.
3. Про ветеринарну медицину: Закон України / Верховна Рада України. Офіц. вид. К., 2006. 109 с.

10.4 Інформаційні ресурси

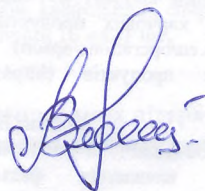
1. Експертиза в судовій практиці (<http://librarv.nlu.edu.ua/POLNTEXT/KNIGI/EKSPERTUZU1993.htm#%D1%81%D1%82%D1%80%146>)
2. Виявлення фальсифікації харчових продуктів в країнах ЄС "OPERATIONS: OPSON" (<https://www.europol.europa.eu/operations/opson>)
3. Фальсифікація харчових продуктів (<https://www.brcgs.com/our-standards/food-safety/food-fraud/>)
4. Законодавство ЄС та фальсифікація харчових продуктів (https://ec.europa.eu/food/food/agri-food-fraud/food-fraud-what-does-it-mean_en)
5. Політика ЄС щодо виявлення фальсифікації харчових продуктів (https://knowledge4policy.ec.europa.eu/food-fraud-quality/topic/food-fraud_en)
6. Мережа і сервіси з безпеки харчових продуктів (<http://fsns.com/news/what-is-food-fraud>)
7. Харчове шахрайство: наміри, виявлення та управління (<http://www.fao.org/3/cb2863en/cb2863en.pdf>)

ДОДАТОК
до робочої програми 2026-2027 н.р. навчальної дисципліни
СУДОВА ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА

Перелік внесених змін на 2026 -2027 н.р.

№	Зміст змін	Підстава	Примітки
1	додано перелік інструментів та обладнання, використання яких передбачає навчальна дисципліна	більш повно розкривається методика вивчення дисципліни	
2	оновлено перелік інформаційних ресурсів	осучаснення літературного матеріалу	
3	Уточнено компетентності та результати навчання, яким має відповідати підготовка за дисципліною	зміна чинної освітньої програми	

Розробник програми:
канд. вет. наук, ст.викладач

В'ячеслав БРОДОВСЬКИЙ